

кація Є. Шудрі // НТЕ. 2000. № 5–6. С. 75–85.

Лит.: Спаська Є. // Словник художників України. К., 1973. С. 185–186; Білокін С. Мистецтвознавча діяльність Є. Ю. Спаської // НТЕ. 1983. № 6. С. 64–67; Білокін С.Н. Копюбинська та Є. Спаська про свого вчителя — Д. Шербаківського // Треті Гончарівські читання. Київ, 26–28 січня 1996 р.: Регрес і регенерація в народному мистецтві. К., 1996. С. 11; Маньковська Р. Діяльність Є.Ю. Спаської на ниві музейництва // Історія України: маловідомі імена, події, факти. К., 1997. Вип. 2. С. 286–292; Мистецтво України. Біографічний довідник. К., 1997. С. 555; Кара-Васильєва Т. Українська вишивка на зламі століть // Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ – початку ХХ ст. К., 2000. С. 135–152, 228–230; Шудря Є. Всім серцем на Десні. (зі спадщини дослідниці народного мистецтва Євгенії Спаської) // НТЕ. 2000. № 5–6. С. 73–75; Євгенія Спаська // Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930 років. К., 2002. С. 61–63; Євгенія Спаська // Шудря Є. Подвижниці народного мистецтва. К., 2003. С. 36–39; Евгения Юрьевна Спасская // Мусаева У. К. Подвижники Крымской этнографии 1921–1941: историографические очерки. Симферополь, 2004. С. 120–169; Кочубей Ю., Циганкова Е. Орієнтальне мистецтвознавство в Україні в 20–30 рр. ХХ ст. В. М. Зуммер (1885–1970). К., 2005. С. 26.

Архіви: Національні архівні наукові фонди рукописів і фонозаписів ІМФЕ ім. М.Т. Рильсько-

го НАН України (ф. 47 — особовий архів Є. Спаської).

Н.В. Студенець

ШОВКОПЛЯС Ганна Михайлівна (11.05.1920. Київ–28.09.2001. Київ) — історик, археолог, музеєзнавець, пам'яткознавець.

Дівоче прізвище — Василенко. Чоловік — Шовкопляс Іван Гаврилович.

Закінчила Київський державний ун-т ім. Т.Г. Шевченка. З 1944 й до останнього дня життя працювала в Державному історичному музеї УРСР (нині Національний музей історії України) навк співробітником, зав. відділу археологічних фондів (1986–93), провідним науковим співробітником. Протягом багатьох років проводила активну лекційну роботу, екскурсії музеєм та історичними місцями України. Заслужений працівник культури (1999).

Дослідник пам'яток давніх та ранньосередньовічних слов'ян на території Києва (Оболонь, 1965–74). Брала участь в багатьох археологічних експедиціях і наукових конференціях із археології та охорони пам'яток в Україні та за її межами.

У зв'язку з підготовкою до 100-річчя з часу заснування музею, здійснила велику роботу з вивчення архівних матеріалів, пов'язаних із історією музею. Його фундаторами та співробітниками й опублікувала низку статей і нарисів. Автор понад 140 праць із археології, історії та краєзнавства.

Тв.: Археологічні пам'ятки гори Киселівки в Києві // Праці Київського державного історич-

ного музею. К., 1958: Раннеславянское поселение в Тясьмине // Материалы и исследования по археологии СССР. М., 1962. № 108: Знаки на древньоруському посуді з Києва // Археологія. К., 1964. Т. 17: Видатний археолог В.В. Хвойка і його роль в організації Державного історичного музею Української РСР // Архіви України. К., 1966. № 4: Мандрівка в глибині віків. К., 1968. (у співав.): Давньоруські писанки // Археологія. К., 1980. № 35: Черный металл зарубченецкого поселения на Оболони // Советская археология. М., 1983. № 4. (у співав.): Твори Т.Г. Шевченка — джерело історичного краєзнавства України // Респ. навк. конф. з істор. краєзн. К., 1989: За покликом серця: Пам'ятки історії та культури в житті і творчості Т.Г. Шевченка. К., 1990: Мартинівський скарб // Золото Степу: Археологія України. К.-Шлезвіг, 1993: Ханенки і музеї Києва // До 100-річчя Нац. музею історії України. К., 1998: Скарбниці історичної пам'яті України // Київська старовина. К., 1999: Таємниці давньої Оболоні // Музей та його колекції: Темат. зб. навк. пр. К., 2003.

Літ.: Строчкова Л., Терпиловський Р. Ганна Михайлівна Шовкопляс // Киевский Альбом: Ист. Альманах.. К., 2002. Вып. 2. С.78–79.

Т.І. Шовкопляс

ШОВКОПЛЯС Іван Гаврилович (08.04.1921, с. Лазірки, нині Оржицького р-ну Полтавської обл.—13.06.1997, Київ) — архео-

лог, історик, бібліограф, пам'яткознавець. Засл. діяч науки і техн. України (1995).

У 1938 вступив на історичний ф-т Київського державного ВН-ТУ ім. Т.Г. Шевченка. Під час Другої світової війни в м. Махачкала з відзнакою закінчив історичний ф-т Дагестанського державного педагогічного ін-ту (1942), а по війні (1945), також із відзнакою, — історичний ф-т Київського державного ВН-ТУ ім. Т.Г. Шевченка. Дружина — *Шовкопляс* Ганна Михайлівна.

1945–49 працював в Державному історичному музеї СРСР (Москва) й одночасно навчався в аспірантурі, яку достроково закінчив захистом кандидатської дисертації. 1949–67 працював в Інституті археології АН УРСР ученим секретарем (1949–50), заступником директора з навк. роботи (1950–60), старшим навк. співробітником (1960–67); брав участь в створенні й очолював відділ Інституту — Археологічний музей (1967–73). Завдяки зусиллям Ш. та за підтримки Президії Академії навк України в особі президента академіка О. Палаліна, історичні реліквії та знахідки археологів із 1954 залишаються в Україні та зберігаються в державних музеях.

Дослідив низку археологічних пам'яток, переважно періоду палеоліту, серед яких Луска-Врублевецька на Хмельниччині, Мізин в Чернігівській області, Радомішль на Житомирщині. На місці розкопок останньої в 1964 було відкрито пам'ятник, поновлений в 2005. Після завершення